

VROEGE AVONDEN

DOOR

□ M. H. WERKMAN. □

De herfst viel dit jaar vroeg in, met slagregens en najaarswind, die in vlagen over de velden neerstreek. Daarna kwamen dagen van stilte en bruine bladeren in den mist.

Toen de jonge professor Dirks dien namiddag de deur van zijn studeerkamer achter zich sloot, overviel hem de kilte van den herfst met een rilling. Haastig liep hij op het openstaande venster toe, en sloot het. Dan bleef hij, de hand nog aan den grendel, staan, uitziende over het land. Hij was na het college nog even op de bibliotheek aangeloopen, om iets na te slaan en met enkele boeken onder den arm naar huis gewandeld, zijn kleine villa, even buiten de stad. Toen hij, zijn hoed en jas in de gang latende, de kamer binnen kwam, bemerkte hij in het vochtig kille vertrek, dat hij te haastig geloopt had.

De laatste dagen had hij dit meer aan zich gemerkt, dat overhaaste en rusteloze. Sedert zijn jeugd had hij gehouden van het najaar, het seizoen van bezonken kracht, van de frissche, tot werken prikkende atmosfeer der vroege herfst dagen. Na den altijd met zorg verwachten zomer van broeiende hitte en afmattende lusteloosheid kwam steeds weldadig de verkoeling van den herfst.

Dat hij vandaag zich wat bezorgd gevoelde voor zijn gezondheid, kon het eerste aankondigen zijn van een vroeg naderenden ouderdom, evenals de enkele grijze haren, die aan zijn slapen zichtbaar werden. Kon men zoo ongemerkt de grens overgaan en plotseling tot het inzicht komen, oud te zijn geworden? En hij was nog maar enkele jaren meer dan dertig, al telden er verscheidene van dubbel. Toegevend aan een vermoeidheid, die hij zich niet verklaren kon, liet hij zich neer in den stoel voor het

venster, en bleef er zitten uitzien. Deze nevelige herfst dagen hadden hem altijd droomerig gestemd. Maar vroeger werkte zijn verbeelding naar voren, den tijd tegevoet, wanneer bereikt zou worden, wat hij meende, te mogen verwachten. Nu, nu hij verder gekomen was, dan hij ooit gehoopt had, en algemeen gold voor een begunstigde van het lot, die, nauwelijks dertig, het hoogste bereikte, nu voelde hij zich als een jong-oud man, met den iets gebogen, zorgvuldigen gang van wie voorzichtigheid geleerd heeft, en die begint, zich bezig te houden met de dingen van vroeger.

Hij zag zich weer als het jonge schoolmeestertje op een dorp, ergens midden in de hei, in een tijd van studie en geduld, van moed en hoop, en van honger. De honger en de ontzegging waren altijd de trouwe begeleiders geweest, die dreven tot arbeid en studie. Van dat dorpje, waar hij de eerste kennis opdeed van de planten en van den aardbodem, en waar hij met bijeengespaarde les gelden en hulp van den dominee studeerde voor het staatsexamen, kwam hij op de academie. Hier herinnerde hij zich van, hoe hij met zijn arbeidslust en zijn ontbering leefde te midden van de weelde en de feesten der anderen. Verbitterd hadden die jaren hem niet, doch hij was er nadenkend geworden. Ten slotte maakte een studiebeurs het einde aan de zorgen en kon hij zijn studie besluiten met een promotie cum laude. Zijn proefschrift over de voorhistorische planten trok reeds eenige aandacht. Een paar jaren als leeraar in een kleine plaats, waar men hem voor zonderling en stug hield en links liet liggen, volgden, en dan eenige in een stad, waar hij zorg met zijn leerlingen had. Een uitvoeriger werk over de aardlagen en het botanische leven der voorhistorische tijdperken vestigde voorgoed de aandacht op hem, zoodat een onverwacht sterfgeval hem den leerstoel aan een academie verschafte.

Daarmee was hij reeds ver het eens gehoopte doel voorbijgekomen, en leefde in